

Ministerie van Economische Zaken
en Klimaat

> Retouradres Postbus 20401 2500 EK Den Haag

De Voorzitter van de Eerste Kamer
der Staten-Generaal
Kazernestraat 52
2514 CV DEN HAAG

**Directie Europese en
Internationale Zaken**

Bezoekadres
Bezuidenhoutseweg 73
2594 AC Den Haag

Postadres
Postbus 20401
2500 EK Den Haag

Overheidsidentificatienr
00000001003214369000

T 070 379 8911 (algemeen)
F 070 378 6100 (algemeen)
www.rijksoverheid.nl/ezk

Ons kenmerk
DEIZ / 22086484

Datum 15 maart 2022
Betreft Verslag European Space Summit van 16 februari 2022

Geachte Voorzitter,

Op 16 februari 2022 vond in Toulouse de European Space Summit plaats. Deze bestond uit een informele bijeenkomst van de Raad voor Concurrentievermogen (onderdeel ruimtevaart) in de ochtend en een ministeriële bijeenkomst van het Europese Ruimtevaartagentschap ESA in de middag. Bijgevoegd vindt u het verslag.

M.A.M. Adriaansens
Minister van Economische Zaken en Klimaat

Informele Raad voor Concurrentievermogen (ruimtevaart)

In de ochtend sprak de informele RvC ruimtevaart over het *Secure Connectivity Programme* (SCP) en *Space Traffic Management* (STM). Beide onderwerpen stonden in het teken van strategische autonomie, geopolitiek en technologie.

Commissaris Breton presenteerde het op 15 februari 2022 gepubliceerde ruimtevaartpakket, bestaande uit voorstellen voor een Europese satellietconstellatie voor veilige communicatie en verkeersmanagement in de ruimte. Voor beide voorstellen ontvangt uw Kamer binnen de gebruikelijke termijnen een BNC-fiche.

Breton gaf aan dat het voorstel voor een Europese satellietconstellatie uitgaat van vier punten: 1) 'connectiviteit: snelle breedbandverbindingen voor heel Europa, 2) 'weerbaarheid': back-up verbindingen voor terrestrische (grondgebonden) verbindingen, 3) 'geopolitieke doelen': veilige verbindingen via onder andere kwantumencryptie en 4) strategische autonomie en verbindingen voor Afrika. Hij gaf ook aan dat met deze satellietconstellatie de ruimte nog voller wordt en de behoefte aan beter verkeersmanagement nog groter. Dit vormt de aanleiding voor het pakket over verkeersmanagement in de ruimte. Breton gaf aan dat de Commissie met deze nieuwe initiatieven Europese ruimtevaarttoepassingen beschikbaar wil stellen voor meer gebruikers. Hij benadrukte de goede industriële basis van de EU met programma's als Galileo en Copernicus. Bij het programma voor connectiviteit zal van meet af aan rekening worden gehouden met militair medegebruik.

Directeur-Generaal Aschbacher van het Europese Ruimtevaartagentschap ESA verwelkomde het SCP en benadrukte dat veilige dataoverdracht van groot belang is voor de Europese economie. Ruimtevaart is een drijvende kracht achter innovatie en kan zorgen voor een hoger niveau van veiligheidstechnologieën. Hij kondigde aan dat ESA tijdens de Ministeriële ESA-Conferentie in november 2022 een voorstel zal doen voor een bijdrage van de ESA-lidstaten aan de twee voorstellen van de EU. Aschbacher gaf aan het doel van STM te steunen en dat ESA bij kan dragen aan de verdere ontwikkeling. Zo kan ESA bijdragen aan technologieontwikkeling, bijvoorbeeld om ruimtevaartuigen aan het einde van hun levensduur uit hun banen te verwijderen en *space surveillance and tracking* te verbeteren.

Alle lidstaten verwelkomden beide voorstellen van de Commissie. Veel lidstaten, waaronder Nederland, benadrukten het belang van samenwerking met ESA bij de uitwerking van beide voorstellen om duplicatie te voorkomen.

Op het gebied van verkeersmanagement in de ruimte (STM) benadrukte een groot aantal lidstaten (inclusief Nederland) dat we binnen Europa zoveel mogelijk bestaande infrastructures voor *space surveillance and tracking* moeten gebruiken, ook al zullen voor de strategische autonomie van de EU meer investeringen nodig zijn. Ook werd internationale samenwerking, met name binnen de VN, genoemd als voorwaarde voor een effectievere aanpak van verkeersmanagement in de ruimte.

Met betrekking tot het SCP-voorstel gaf een deel van de lidstaten, waaronder Nederland, aan benieuwd te zijn naar de bekostiging van het programma. Velen benadrukten dat dit niet ten koste moet gaan van Copernicus en Galileo. Veel lidstaten gaven aan dat een breed scala aan belanghebbenden betrokken moet worden. Onder meer Nederland pleitte voor de mogelijkheid tot deelname van mkb en startups en gaf aan dat het programma niet moet leiden tot protectionisme.

Ter afsluiting benadrukte Commissaris Breton nogmaals het belang van STM vanwege een steeds drukker wordende ruimte. Met betrekking tot het voorstel voor connectiviteit gaf Breton aan dat dit niet ten koste zal gaan van het budget van Copernicus en gedeeltelijk betaald zal worden vanuit het instrument voor nabuurschapsbeleid. Hij benadrukte dat de Commissie aandacht heeft voor eerlijke concurrentie en openheid voor mkb en startups.

Voorafgaand aan de ESA-bijeenkomst sprak Franse president Macron de deelnemers uitgebreid toe over het belang van een 'soeverein Europa' in de ruimte. Hij bepleitte voortzetting van het Ariane-programma voor draagraketten en toonde zich voorstander van een eigen Europese satellietconstellatie en regulering van de ruimte. Ook wil hij meer satellietdata en emissie-monitoring vanuit de ruimte inzetten voor het klimaatbeleid. Tenslotte gaf hij aan dat er een nieuwe visie moet komen op de belangen van Europa in de ruimte, bijvoorbeeld over de rol van Europa bij bemande ruimtevaart, nu medio 2030 het internationaal ruimtestation ISS naar verwachting het einde van zijn levensduur bereikt.

Ministeriële bijeenkomst van het Europese Ruimtevaartagentschap ESA

DG Aschbacher van ESA benadrukte de noodzaak om het gebruik van ruimtevaarttechnologie te versnellen, als een manier om ruimtevaarttechnologie relevanter voor burgers en bedrijven te maken. Hij wil dit realiseren via drie zogenoemde accelerators (a) *Space for a Green Future*, (b) *Rapid and Resilient Crisis Response* en (c) *Protection of Space Assets* en twee zogenoemde inspirators i) *Icy moons sample return* en (ii) Europese bemande ruimtevaart.

Commissaris Breton gaf aan dat de Commissie goed samenwerkt met de ESA en dat de accelerators goed passen in de langetermijnvisie van de Commissie, bijvoorbeeld in relatie tot de Green Deal.

Alle ESA-lidstaten onderschreven de doelen van de accelerators en inspirators. Een aantal lidstaten gaf aan de instelling van een adviesgroep over de rol van Europa voor bemande ruimtevaart te steunen, mits daarbij alle opties open worden gehouden vanwege de hoge kosten van bemande ruimtevaart. Veel lidstaten, waaronder Nederland, gaven aan dat ruimtevaart een rol kan en moet spelen in de strijd tegen klimaatverandering. De niet-EU ESA-lidstaten gaven aan graag aan één of meerdere van de huidige en aangekondigde EU-ruimtevaartprogramma's deel te nemen. Een aantal lidstaten steunde het voorstel van DG Aschbacher om in 2023 weer een Europese ruimtevaarttop te organiseren om verder te spreken over de toekomst van de Europese ruimtevaart.